

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN OBEZ GEBELERE KARŞI ÖN YARGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINATION LEVEL OF PREJUDICE AGAINST OBESE PREGNANTS OF NURSING STUDENTS

Seda KARAÇAY YIKAR * Ebru VAR** Serap EJDER APAY*** Evşen NAZİK ****

ÖZET

*Arş. Gör, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği ABD, Adana

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bölümü, Adana

***Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Erzurum

****Doç.Dr. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği ABD, Adana

Yazışma Adresi:

Seda KARAÇAY YIKAR
E posta:sedakrey@hotmail.com

Gönderim Tarihi : 3 Nisan 2019

Kabul Tarihi : 17 Temmuz 2019

Bu çalışma I. Uluslararası ve II. Ulusal Kadın Sağlığı Hemşireliği Kongresi 23-24 Mart 2018, Şişli, İstanbul, Türkiye de sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Amaç: Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin obez gebelere karşı ön yargı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan araştırmanın evrenini 2017-2018 yılında bir üniversitenin hemşirelik bölümünde eğitim gören 2., 3. ve 4. sınıfta bulunan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise 2017-2018 bahar döneminde çalışmaya katılmaya gönüllü olan 504 öğrenci oluşturmuştur. Veriler 12 maddelik "Anket Formu" ve "GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22 paket programı kullanılmış olup verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdeler dağılım, ortalama, t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının 21.61 ± 1.72 olduğu, %63.1'inin kız olduğu, %35.1'inin 4.sınıfta eğitim gördüğü, %70.2'sinin ev yemekleriyle beslendiği belirlenmiştir. Öğrencilerin GAMS-27 obezite ön yargı ölçek toplam puan ortalamaları ile kendini tanımlama (zayıf, normal, şişman) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalamalarının; sınıf düzeyi, ekonomik düzey, ailesinde/akrabasında obez birey olup olmama durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Bu çalışmada hemşirelik bölümü okuyan öğrencilerin obez gebelere karşı önyargılı ve ön yargıya eğilimli olduğu belirlenmiştir. Bireylerin ve toplumun sağlığının geliştirilmesinde önemli rolü olan hemşirelerin meslek yaşamına başlamadan, öğrencilik döneminde ders müfredatında obezite, ön yargı ve yol açtığı sorunlara yönelik konulara yer verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: hemşire; gebe; obezite; öğrenci; önyargı

ABSTRACT

Aim: This study was conducted due to determination level of prejudice against obese pregnant of nursing students.

Method: Students studying in second, third and fourth grade in nursing department of a university between 2016-2017 were included in this descriptive study's population. The sample was included of 504 students who are volunteer to participate to the study between 2017-2018 spring time. Data was collected by "Questionnaire Form" with 12 items and "GAMS-27 Obesity Prejudice Scale". Numerical, percentage distribution, mean scores, t test and ANOVA were used for evaluating data by SPSS 22 packaged software.

Results: It was found that of the students participated, mean age was 21.61 ± 1.72 , 63.1% were girls, 35.1% were studying in fourth grade and 70.2% were fed with homemade food. It was stated that total score of GAMS-27 Obesity Prejudice Scale of the students was 77.15 ± 11.67 . It was found a statistically significant difference between mean scores of obesity prejudice scale and defining himself/herself (weak, normal, fat) ($p < 0.05$). It was found no statistically significant difference between grade, economic level, whether having an obese individual in their family/relatives and mean scores of obesity prejudice scale ($p > 0.05$).

Conclusions: It was determined in this study that nursing students have prejudice and are prone to prejudice. It may be suggested that it could be taken place the subjects in nursing curriculum towards obesity, prejudice and problems they lead to, before nurses who have an important role to improve the health of both individuals and society get a start.

Key Words: nurse; pregnant; obesity; students; prejudice.

GİRİŞ

Obezite, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından “sağlığı bozacak ölçüde vücutta aşırı yağ birikmesi” olarak tanımlanmaktadır. Kilo aşamaları beden kitle indeksi ile belirlenir. BKİ, kilogram cinsinden vücut ağırlığının, metre cinsinden boy uzunluğunun karesine bölünmesi ile hesaplanır, hesaplamak için kullanılan formül ağırlık kg/boy(m)² şeklindedir. Yetişkin erkeklerde vücut ağırlığının ortalama %15-20’sini, kadınlarda ise %25-30’unu yağ dokusu oluşturur. Erkeklerde bu oranın %25, kadınlarda ise %30’un üzerine çıkması durumu obezite olarak tanımlanır (Öztürk ve ark.2016; Usta ve Akyolcu 2014). BKİ 25 ila 29.9 arasında olan bir kişi klinik olarak (I.sınıf) aşırı kilolu, 30-34.9 (II. sınıf) obez, 35-39.9 (IIa sınıf) obez, ≥ 40 (III sınıf) obez olarak tanımlanmaktadır. 30 veya üzerindeki ise obez olarak adlandırılır (Tedik 2017; WHO Rapor 2018).

Günümüzde önlenebilir ölümlerin ikinci önemli nedeni olan obezite giderek artış göstermektedir. Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) 2018 yılında yayınladığı bir raporda 1975 yılına göre obez birey sayısının 3 kat arttığı sonucuna ulaşılmaktadır ve obezitedeki bu artışın devam edeceği ileri sürülmektedir (WHO Rapor 2018).

Obezite Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkelerin ve ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerin en önemli ortak problemi durumundadır (Nazik ve ark. 2016). Obezite oranının batı yaşam tarzını benimseyen gelişmekte olan ülkelerde daha fazla artış gösterdiği belirtilmektedir (Yanikkerem 2017). Türkiye’de de obezitenin görülme sıklığı gelişmiş ülkelere göre daha fazla görülmektedir. Toplam 24.788 kişinin tarandığı Türkiye Diyabet, Obezite ve Hipertansiyon Epidemiyolojisi Araştırması-I (TURDEP) sonuçlarında obezite prevalansı kadınlarda %30 iken; 12 yıl sonra, aynı merkezlerde 26500 erişkinin katılımı ile yapılan TURDEP-II çalışmasında, kadınların obezite sıklığı %44’e yükseldiği görülmektedir. Aynı çalışmada Türk erişkin toplumunda standardize obezite prevalansının 1998’de %22.3’ten %40 artarak 2010’da %31.2’ye ulaştığı görülmektedir (Sevil ve Ertem 2016). DSÖ’nün 2017 de yayınladığı rapora göre Türkiye obezitenin görülme sıklığı açısından 4. sıradadır (WHO Rapor 2017).

Kadınların yaşam dönemlerine bakıldığında bu zaman dilimlerinde kadınlarda döneme özgü değişiklikler yaşanır. Gebelik dönemi de bu dönemlerden birisidir (Sevil ve

Ertem 2016). Gebelik fizyolojik bir olay olmakla beraber kadın vücudunda önemli değişikliklerin yaşandığı bir dönemdir (Sevil ve Ertem 2016). Gebe kadın, gelişen fetüsün taleplerini karşılamak, homeostazisi korumak, doğum ve laktasyona hazırlanmak için pek çok anatomik, fizyolojik, psikolojik ve biyokimyasal değişiklikler deneyimler Gebelikte maternal obeziteden kaynaklı fetal ve maternal sağlık düzeyleri olumsuz etkilenmektedir. (Sevil ve Ertem 2016; Delnord et al. 2018).

Obeziteyle birlikte gebelik sırasında spontan abortus, gestasyonel diyabet, gebelikte hisertansif bozuklukların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Marchi et al 2015). Bu sonuçlar doğrultusunda bebeklerde prematürite, makrozomili bebekler ve doğum sırasında birçok travmaya neden olabilmektedir (Sevil ve Ertem 2016; Atalay ve ark. 2014; Marchi et al. 2015; Delnord et al. 2018; Kriebs 2014). Obezitenin doğum sonu dönemdeki etkilerini gösteren Kumpulainen ve ark. çalışmasında (2017) obez kadınların normal kilodaki kadınlara göre postpartum depresyon görülme sıklığının %68 oranla daha fazla olduğu saptanmıştır. Pearl ve Puhl’un (2018) sistematik derlemesinde obez bireylerin daha çok duygusal sorunlar yaşadığı, depresyon ve anksiyete görülme sıklığının daha çok olduğu bildirilmiştir.

Obezite ile ortaya çıkan sosyal ve psikolojik sorunların nedenleri arasında bireylerin önyargı ve ayrımcılığa maruz kalmaları en sık rastlanan olgulardır (Puhl et al. 2014). Önyargı, eksik/hatalı bir yargılama süreci sonucunda oluşmuş, bir insan grubuna veya o grubun tekil üyelerine yönelik, genellikle olumsuz bir tutum olarak tanımlanır. Obezite önyargısı ise eğitim ve iş istihdamındaki fırsat eşitsizliğine ve sağlık hizmetlerindeki negatif tutum ve davranışlara (Örneğin, obez insanlar tembeldir, disiplinsizdir gibi) maruz kalınma durumu olarak tanımlanmaktadır (Paker 2014).

Hemşirelerin diğer hastalarda olduğu gibi obez hastalara da danışmanlık ve hastalara yardımcı olmada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak hemşirelerin de toplumdaki bireylerle benzer şekilde obez bireylere karşı olumsuz tutumları olduğu görülmektedir (Poon and Tarrant 2014). Yapılan çalışmalar incelendiğinde obez bireylerin sıklıkla yaşadığı fizyolojik sorunlar üzerinde durulmaktadır. Ancak hemşirelik öğrencilerinin obez gebelere yönelik önyargılarının değerlendirildiği çalışmalar yetersizdir. Bu nedenle bu çalışma

hemşirelik öğrencilerinin obez gebelere ilişkin ön yargılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin obez gebelere karşı ön yargı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman: Araştırma, Akdeniz bölgesindeki bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar döneminde yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini 2017-2018 bahar döneminde Akdeniz bölgesinde bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümü 2. 3. ve 4. sınıf I. ve II. öğretimde eğitim gören 896 hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturmaktadır. Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersi müfredata göre 2.sınıf bahar döneminde verildiği için ve bu sınıfa kadar gebe olan hastalarla karşılaşmadıkları için 1.sınıf öğrencileri çalışmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 504 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada evrenin %56'sına ulaşılmıştır. Veri toplama öncesi etik kurul onayı (7 Aralık 2018 83/51 nolu karar), okul yönetiminden kurum izni, dersin sorumlu öğretim elemanından sözlü izin ve öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

Veri Toplama Araçları: Veriler 12 maddelik "Kişisel Anket Formu" ve "GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Öğrencilere çalışma soruları yanıtlanırken "GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği'ni" gebe kadınları düşünerek doldurmaları istenmiştir ve ölçek formunun üzerine "Kilolu Gebeler" ibaresi eklenmiştir

Kişisel Anket Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan öğrencilerin (cinsiyet, yaş, kilo, boy, aile, akraba ve yakın arkadaşlar da obez birey olma durumu vb. oluşan) sorulardan oluşmaktadır.(Öztürk Altınayak ve ark. 2017; Öztürk ve ark. 2016).

GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği: Ercan ve arkadaşları tarafından 2015 yılında geliştirilen bu ölçek 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten en yüksek puan 135, en düşük 27 puan

alınabilmektedir. Ölçekten alınan toplam puan azaldıkça bireyler obeziteye karşı önyargısız, puan arttıkça ön yargılı düşünceye sahip olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin kesme noktaları değerlendirildiğinde 68.00 puan ve altı ön yargısız, 68.01-84.99 puan önyargıya eğilimli, 85 puan ve üstü ön yargılı olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin güvenilirliği için madde analizini uygulanmış ve ölçekte kalan 27 maddenin Cronbach Alfa katsayısını 0.847 olarak yüksek güvenilirlikte bulunmuştur (Ercan ve ark. 2015). Bu çalışmanın Cronbach Alfa katsayısı 0.81 olarak saptanmıştır

Verilerin Toplanması: Veriler 7-14 Ocak 2018 tarihleri arasında fakültenin güz yarıyılı final haftasında toplanmıştır. Verilerin toplanmasında olasılıklı örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler dahil edilmiştir. Ayrıca öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış ve gönüllü olanlar çalışmaya alınmıştır. Anket formlarının uygulanma süresi ortalama 5-7 dakika sürmüştür.

Araştırmanın örneklemini tek bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin oluşturması bu çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler, SPSS 22.0 (Statistical Package for the Social Sciences) programında tanımlayıcı ve parametrik istatistiksel analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Sonuçlar %95'lik güven aralığında ve 0.05 istatistiksel anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdeler, aritmetik ortalama, standart sapma, t testi ve anova testleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular uygulanan ölçek formundaki sorularla sınırlıdır.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin obez gebelere karşı ön yargı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada aşağıda verilen bulgular elde edilmiştir.

Öğrencilerin obezite ön yargı ölçeğinden alabilecek en düşük puan 27 ve en yüksek puan 135 puandır. Araştırmada öğrencilerin aldıkları GAMS-27 obezite ön yargı ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında; toplam puan ortalaması 77.15±11.67 olduğu, maximum puanın ise 135, minimum puanın ise 38 olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Obezite Önyargı Ölçeğinden Alınabilecek ve Alınan Min-Max. Puanlar ile Ölçek Toplam Puan Ortalaması

Obezite Önyargı Ölçeği	Ölçekten Alınabilecek Min-Max. Puanlar	Ölçekten Alınan Min-Max Puanlar	$\bar{X} \pm SS$
Toplam	27-135	38-135	77.15±11.67

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının 21.61±1.72 olduğu, %63.1'inin kız, 43.3'ünün 2.sınıfta eğitim gördüğü, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%80.0'ının) gelir düzeylerinin orta olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %70.2 'sinin ev yemekleriyle beslendiği, %67.1'inin kendini normal olarak tanımladığı, %76.4'ünün normal beden kitle indeksine sahip olduğu, %78.6'sının yaşamının herhangi bir döneminde kilo sorunu yaşamadığı, %56.2'sinin ailesinde/ akrabasında obez kişilerin bulunmadığı ve % 45.4'ünün kliniklerde obez gebelerle karşılaştıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre GAMS-27 obezite ön yargı ölçeğinden alınan puan ortalamaları incelendiğinde; öğrencilerin normal vücut algısına sahip olan öğrencilerin ölçek puan ortalamasının daha yüksek olduğu ve aradaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$) Öğrencilerin cinsiyetleri, bulunduğu sınıf, gelir durumları, beslenme şekli, BKİ, herhangi bir kilo problemi yaşama, ailesinde/ akrabasında obez olup olmama ve stajlarda obez gebeye karşılaşıma durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$, Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı ve Obezite Önyargı Ölçeğine Göre Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=504)

Özellikler	n	%	Ölçek Puan $\bar{X} \pm SS$	Test ve p değeri
Cinsiyet				
Kadın	318	63.1	77.13±10.96	t=0.067
Erkek	186	36.9	77.20±12.84	p=0.947
Sınıf				
2.sınıf	218	43.3	77.73±12.35	F=0.684
3.sınıf	109	21.6	77.30±30.00	p=0.505
4.sınıf	177	35.1	76.36±10.57	
Gelir durumu				
İyi	55	10.9	76.25±12.12	F=0.376
Orta	405	80.4	77.42±11.73	p=0.770
Kötü	44	8.7	75.86±10.92	
Beslenme şekli				
Fastfood	90	17.9	77.46±9.47	F=0.334
Ev yemekleri	354	70.2	76.90±12.30	p=0.716
Üniversite	60	11.9	78,16±10,94	
Kendini nasıl tanımladığı				
Zayıf	78	15.5	75.08±10.21	F=5.231
Normal	338	67.1	78.32±11.89	p=0.006
Şişman	88	17.5	74.52±11.48	
BKİ				
Zayıf (18.49 ve altı)	35	6.9	74.54±10.02	F=8.216
Normal (18.5- 24.99)	385	76.4	77.74±11.95	p=0.420
Hafif Şişman (25.0 - 29.99)	74	14.7	76.28±10.84	
Obez (> 30.0)	10	2.0	70.10±9.09	
Herhangi bir kilo problemi				
Var	108	21.4	75.44±10.98	t=-1.724
Yok	396	78.6	77.62±11.82	p=0.085
Aile/ akrabada obez birinin bulunması				
Evet				
Hayır	221	43.8	76.57±11.34	t=-1.011
	283	56.2	77.63±11.95	p=0.313
Kliniklerde obez gebeye karşılaşıma				
Evet	229	45.4	76.42±12.94	t=-1.315
Hayır	275	54.6	77.79±10.51	P=0.189

Öğrencilerin obezite ön yargı ölçeğinin kesme noktalarına göre puan dağılımına bakıldığında; %67.7'sinin ön yargıya eğilimli

olduğu, %16.5'inin ön yargısız olduğu ve %15.9'unun ön yargılı olduğu bulunmuştur (Tablo3).

Tablo 3. Öğrencilerin Obezite Önyargı Ölçeğinin Kesme Noktalarına Göre Dağılımı

Kesme Noktaları	n	%
Önyargısız (68.00 ve altı)	83	16.5
Önyargıya Eğilimli (68.01-84.99)	341	67.7
Önyargılı (85.00 ve üstü)	80	15.9

TARTIŞMA

Araştırma sonucunda elde edilen veriler literatür doğrultusunda tartışılmıştır. Obezite konusuyla yapılan çalışmalarda genellikle obezitenin getirdiği fizyolojik sorunlar üzerine odaklanılmaktadır. Obez bireylere yönelik yapılan obezitenin getirmiş olduğu psikolojik sorunları ve bunların etkilerini inceleyen çalışmalar yetersizdir (Yanikkerem 2017; Delnord et al. 2018).

Obezitenin görülme sıklığı arttıkça kliniklerde hemşirelik öğrencilerinin obez gebelerle karşılaşma ihtimalleri de artmaktadır. Bu çalışmada bir sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin obez gebelere karşı ön yargı düzeylerinin belirlemesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada öğrencilerin demografik bilgilerini içeren değişkenlerden olan; gelir durumu algısı, kalınan yer, beslenme şekli, BKİ, geçmişte fazla kilolu/obez olma durumu, fazla kilolu/obez yakını olma durumu, yakınlık derecesi ve stajlarda fazla kilolu/obez gebelerle karşılaşma durumu değişkenleri açısından obezite önyargı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Yapılan araştırma bulgularına benzer şekilde Öztürk Altınayak ve ark. (2017) ile Sert ve ark. (2016) çalışmalarında gelir durumu algısı, kaldığı yer, beslenme şekli, BKİ, geçmişte fazla kilolu/obez olma durumu, fazla kilolu/obez yakını olma durumu, yakınlık derecesi ve stajlarda fazla kilolu/obez gebelerle karşılaşma durumu ile önyargılı olma durumları arasında ilişki saptanmamıştır. Uluöz'ün (2016) çalışmasında da ailede obez olma durumları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Öğrencilerin kilo yönünden kendilerini tanımlama değişkeni açısından obezite önyargı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Kilo yönünden normal olan öğrencilerin obezite önyargı ölçeğinden aldıkları ölçek puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın aksine Öztürk

Altınayak ve ark. (2017) ile Sert ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında kilo yönünden kendilerini tanımlama değişkeni açısından obezite önyargı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Öğrencilerin kendilerini normal beden indeksinde gördükleri için bunun üzerindeki beden kitle indeksine sahip olan insanları kendi görüntülerinden farklı olarak algılayıp, bu öğrencilerin önyargı düzeylerinin daha yüksek olduğu ileri sürülebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin okudukları sınıf düzeyinin obezite önyargı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Sert ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Öztürk Altınayak ve ark. (2017) çalışmasında öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf düzeyleri arttıkça ölçekten aldıkları ölçek toplam puan ortalamalarının arttığı belirlenmiştir. Uluöz'ün (2016) beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin obez bireylere karşı tutum düzeylerinin incelendiği bir çalışmada sınıf değişkeninin obez bireylere karşı önyargı düzeylerini etkilediği belirlenmiş olup; 4.sınıfta eğitim gören öğrencilerin obez bireylere karşı önyargı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada cinsiyet değişkeninin obezite önyargı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Çalışmaya benzer şekilde Uluöz'ün çalışmasında da puan ortalamaları cinsiyetlerine göre obez bireylere karşı önyargı düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça daha fazla obez hastayla karşılaşacağı düşünülmektedir. Bu durumun öğrencilerin obez bireylere yönelik tutumlarında değişiklik gösterebilir. Ancak yapılan çalışmada öğrencilerin ön yargılarına yönelik bir farklılık göstermemiştir. Hastalarla her sınıf düzeyinde geçirilen sürenin aynı olmasının öğrencilerin ön yargılarına yönelik benzerlik göstermesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Skorski ve ark. (2013) doktor, hemşire, fizyoterapistlerin obez hastalar yönelik tutumlarının değerlendirildiği bir çalışmada diğer meslek gruplarına göre hemşirelerin hastalara karşı tutumlarının daha olumsuz olduğu saptanmış olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Sağlık personellerinin obez bireylere yönelik tutumlarının değerlendirildiği çalışmalarda da çalışanlarının obez bireylere yönelik olumsuz önyargılı tutumlarda bulunduğu; bu kişilerin ‘ hastaneleri boşuna işgal eden, hizmet etmeye uğraşılmayan’ kişiler olarak nitelendirmişlerdir. Bu önyargılardan kaynaklı obez bireylerin hastanelere sıklıkla başvurmadığı sadece acil durumlarda sağlık kuruluşlarını başvurdıkları belirlenmiştir (Puhl et al.2014; Forhan and Salas 2013; Keyworth et al. 2013). Matharu ve ark. (2014) tıp fakültesinde eğitim gören öğrencilerin dramatik okuma eğitimlerinin obez hastalara yönelik önyargı tutumlarının değerlendirildiği bir çalışmada ise; eğitim almayan öğrencilerin alan öğrencilere göre önyargı tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda bu farklılığın nedeninin öğrencilere eğitim aşamasında empati yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik eklenecek olan derslerle birlikte kliniklerde obez hastalarla karşılaşan öğrencilerin önyargılarının azaltılmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Atalay YO, Şahin S, Eroğlu M.** Obez ve Morbid Obez Gebelerde Obstetrik Anestezi Derleme. Zeynep Kamil Tıp Bülteni 2014; 45(1):14-21.
- Ercan A, Akçıl Ok M, Kızıltan G, Altun S.** Sağlık Bilimleri Öğrencileri İçin Obezite Önyargı Ölçeğinin Geliştirilmesi: GAMS-27 Obezite Önyargı Ölçeği. Uluslararası Hakemli Beslenme Araştırmaları Dergisi 2015; 3(2):29-33.
- Delnord M, Blondel B, Prunet C, Zeitlin J.** Are Risk Factors for Preterm and Earlyterm Live Singleton Birth the same? A Population-Based Study in France. BMJ Open 2018; 8:1-9.
- Forhan M, Salas XR.** Inequities in Healthcare. A Review of Bias and Discrimination in Obesity Treatment. Can J Diabetes 2013; 37:205-9.
- Keyworth C, Peters S, Chisholm A, Hart J.** Nursing Students’ Perceptions of Obesity and Behaviour Change. Implications for Undergraduate Nurse Education. Nurse Education Today 2013; 33:481-5.
- Kriebs J.** Obesity in Pregnancy Addressing Risks to Improve Outcomes. J Perinat Neonat Nurs 2014; 28(1):32-9.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrenci Bu çalışmada hemşirelik bölümü okuyan öğrencilerin obez gebelere karşı önyargılı ve ön yargıya eğilimli olduğu belirlenmiştir. Bireyin sağlığının korunması, yükseltilmesi ve toplum sağlığının geliştirilmesinde önemli rolü olan hemşirelerin meslek yaşamına başlamadan, öğrencilik dönemlerinde hemşirelik müfredatını obezite ve obezitenin yarattığı sorunlara ilişkin derslerin verilmesi önerilmektedir. Obez gebelerin hastane personelleri ve öğrencilerle karşılaştıklarında onları yargılayıcı, suçlayıcı, saygı eksikliğinin olduğu bir iletişim ortamı kurmak yerine hastayla daha az yargısal bir, iletişim içinde bir ortam hazırlanmalıdır. Hemşirelik öğrencilerinin ders ve uygulamalarda obez gebelere karşı ön yargı düzeylerinin belirlenmesi, ders konularında obezitenin neden olduğu fizyolojik ve psikolojik sorunlara daha çok yer verilmesi önerilebilir. Yapılan bu girişimlerle hemşirelik öğrencilerinin ön yargıları azaltılarak, obez gebelere daha nitelikli hizmet vermeleri ve olumsuz tutumların engellenmesinde etki sağlayabilir.

Teşekkürler

Çalışmaya katılarak bize destek veren tüm öğrencilerimize teşekkür ediyoruz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

- Kumpulainen S, Girchenko P, Lahti-Pulkkinen M, Reynolds RM, Tuovinen S, Pesonen AK, et al.** Maternal early Pregnancy Obesity and Depressive Symptoms During and After Pregnancy. Psychological Medicine 2018; 48(14):2353-63.
- Marchi J, Berg, A. Dencker E. Olander K, Begley C.** Risks Associated with Obesity in Pregnancy, for the Mother and Baby. A Systematic Review of Reviews. Obesity Reviews 2015; 16:621-8.
- Obezite Tanı Ve Tedavi Kılavuzu.** Türkiye Endokrinoloji Ve Metabolizma Derneği, 2018.
- Öztürk Altınayak S, Yağmur Gür E, Ejder Apay S, Özkan H.** Ebelik Öğrencilerinin Obez Gebelere Karşı Önyargısı. Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2017; 20:3.
- Öztürk M, Saçaklı H, Ataman Yanci H, Ferah M.** Kadın ve Erkeklerle Uygulanan Bir Egzersiz ve Diyet Programının Beden Bileşenlerine Etkisinin İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi 2016; 6:1-12.
- Tedik ES.** Fazla Kilo/Obezitenin Önlenmesinde ve Sağlıklı Yaşamın Desteklenmesinde Hemşirenin Rolü. Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi 2017; 2:54-62.

WHO 2018 Kilolu ve Obezite Raporu (Obesity and Overweight Cases).

Erişim Adresi. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>

Erişim Tarihi:16.07.2019

Matharu K, Shapiro FJ, Hammer RR, Kravitz RL, Wilson MD, Fitzgerald FT. Reducing Obesity Prejudice in Medical Education. *Education for Health* 2014; 27(3):231-7.

Nazik N, Kökçam İ, Demir D, Çoban Gül F. Aşırı Kilolu ve Obezlerde Deri BulgularıTurkderm - Arch Turk Dermatol Venerology 2016; 50:59-64.

Pearl RL, Puhl RM. Weight Bias Internalization and health: A Systematic Review. *Obesity Reviews* 2018;1-9.

Puhl RM, Luedicke J, Grilo CM. Obesity Bias in Training: Attitudes, Beliefs, and Observations Among Advanced Trainees in Professional Health Disciplines. *Obesity* 2014; 22:1008–15.

Paker M. Psikolojik Açıdan Önyargı ve Ayrımcılık. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi Cilt: Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar 2014; 1-12.

Poon M, Tarrant M. Obesity: Attitudes of Undergraduate Student Nurses and Registered Nurses. *Journal of Clinical Nursing* 2009;18(16):2355-65.

Sert H, Seven A, Çetinkaya S, Pelin M, Aygin D. Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Obezite Ön Yargı Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi* 2016;1(4):9-17.

Sevil Ü, Ertem G. Perinatoloji ve Bakım. 1. Baskı, Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri, 2016. p.101-26.

Sikorski C, Lupp M, Glaesmer H, Brahler E, König HH, Riedel-Heller SG et.al. Attitudes of Health Care Professionals towards Female Obese Patients. *Obes Facts* 2013; 6:512–22.

T.C Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Birinci Basamak Hekimler İçin Obezite ile Mücadele El Kitabı. Ankara, 2013. p.1-4. Erişim Adresi:https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/ekitap/Beslenme/hekimler_icin_obezite_mucadele_el_kitabi.pdf Erişim Tarihi :16.07.2019

Usta E, Akyolcu N. Cerrahi Hemşirelerinin Fazla Kilolu/ Obez Hasta Bakımına İlişkin Bilgi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *F.N. Hem. Derg* 2014; 22(1):1-7.

Uluöz E. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Obez Bireylere Karşı Tutum Düzeylerinin Sınıf Değişkenine ve Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi* 2016; 2(4):124-36.

Yanikkerem E. Obezitenin Kadın Sağlığına Etkileri. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2017;3(1):37-43.

WHO Global Health Observatory Data, 2017 Erişim Adresi: https://www.who.int/gho/ncd/risk_factors/overweight/en/ Erişim Tarihi:16.06.2019